

N:o 161.

Af herr **E. A. Lindblad**, *i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående en inkomstskatt för år 1903.*

Innan Kongl. Maj:ts proposition n:o 16 om inkomstskatten företages till behandling af bevillningsutskottet, har jag velat i motionsväg framföra några reflexioner med anledning af samma proposition.

Regeringen har med all önskvärd tydlighet sagt ifrån, att denna skatteförordning skall vara af provisorisk art. I hvilken riktning, framtidens mera stabila skattelagstiftning skall gå, synes på sid. 44, der det heter: »Finner man, att den fasta egendomen i landet kommer att åtnjuta mer än skäligt stor lindring i beskattningsväg, kan detta afhjelpas genom införandet af en supplementär förmögenhetsskatt, hvilken då bör drabba icke blott det fasta, utan äfven det rörliga kapitalet, men en sådan skatt förutsätter ovilkorligen tillvaron af en allmän och ren inkomstskatt, hvarför det måste öfverlemnas till framtida pröfning att afgöra, om i sammanhang med en mera genomgripande skattereform en sådan förmögenhetsskatt bör komma till stånd». Och med kännedom om kommunalskattekomiténs förslag, som för närvarande är ute på remiss, lär det väl ej kunna dragas i tvifvel, att omfattande förslag inom ej alltför lång framtid skola komma till synes.

Icke nog med de skäl af praktisk art, som i fjor förestafvade riksdagsbeslutet vid lösandet af den stora försvarsfrågan, utan regeringen har dertill lagt några, enligt min mening tillfälliga, opportunitets-skäl genom att frångå komitérades förslag och i stället införa väsentliga skattelindringar — till en början. Kan det nu vara befogadt att slå in på ett system, som fritager en hel del förut skattepligtiga inkomster, utan att betänka, huru svårt eller rättare sagdt omöjligt det en gång sedermera skall vara att återtaga medgifvanden, som nu gjorts,

Bih. till Riksd. Prot. 1902. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 47 Häft. (N:o 161.)

och huru frestande det i stället skall bli att framdeles blott öka på skatteskalan eller tillgripa utvägar, som visserligen antydas, men för hvilka någon majoritet med säkerhet ej nu finnes.

Regeringen försäkrar, att den stora lindringen i fastighetsbeskattningen »uteslutande gäller de smärre fastigheterna». Komitéförslaget är i det hänseendet onekligen bättre afvägdt. Man torde också icke mena riktigt allvarligt, då man nu föreslår, att en fastighetsegare, som är valbar till Första Kammaren skall i vissa fall kunna gå fri från inkomstskatten. — Det exempel, som i propositionen (sid. 25) anföres, och som är hemtadt ur komitérades förslag, synes ej vara riktigt: komitérade ställa sig ju på en helt annan skatteståndpunkt än regeringen. Det förefaller mig vara nettoresultatet (»facit») ej bruttokomsten, som enligt kongl. propositionen förpligtar i fråga om deklARATION och enligt båda förslagen i fråga om beskattning. Inkomst på 1,500 kronor (netto) skall ju fritagas från inkomstskatt.

Låt oss välja några andra exempel: en egare till fastighet i stad, taxerad för 120,000 kronor, med 75,000 kronor in-tecknad skuld à $5\frac{1}{2}$ procent; en fastighetsegare på landet, som har egendom för 120,000 kronor med in-tecknad skuld 40,000 kronor à 5 procent och 54,000 kronor à 6 procent, sammanlagdt 94,000 kronor skuld; en annan, som har landtegendom för 80,000 kronor med in-tecknad skuld 70,000 kronor à $5\frac{1}{2}$ procent, äfven om han derjemte skulle drifva en rörelse (mejeri, qvarn, handel, brädgård eller dylikt) uppskattad till 1,000 kronors inkomst — alla dessa slippa inkomstskatt. Äfvenledes en annan kategori med ej obetydliga förmögenhetsvilkor: en arrendator af ett större gods, hvilken derjemte har eget kapital eller aktier, som gifva 1,900 kronor i ränta. Slutligen skulle en tjänsteman eller affärsman med 4,000 kronor uppskattad inkomst och egare af jordbruksfastighet ($\frac{1}{16}$ mantal användt som sommarnöje) med 5,000 kronor taxeringsvärde, bebyggd med en för 25,000 kronor brandförsäkrad bostad och in-tecknad för 23,000 kronor à 6 procent få 1,000 kronors afdrag. Huruvida dessa förstnämnda äfven skola hafva deklARATIONSPLIGT eller ej, synes mig i hvarje fall erfordra ett förtydligande.

Huru skuldafdraget skall kontrolleras, kan jag ej förstå. Då skyldighet att uppgifva långifvaren ej finnes, kan det ju tänkas, att i några fall en större eller mindre del in-teckningar komma att finnas kvar hos reversutställaren. Beviskyldigheten skall ju kastas om och gent emot aflemnad deklARATION tillkomma taxeringsmyndigheten.

Komme nu i år majoritet att finnas för, att så pass goda förmögenhetsställningar som de ofvan antydda skulle fritagas från inkomst-

skatten, eller i ett fall njuta afdrag med 1,000 kronor, så låter det dock tänka sig, att en *annan* majoritet ett annat år påför dem en helt ny skatt — »förmögenhetsskatt» — och ställer denna måhända progressivt till taxeringsvärdet. Till jemförelse må anföras ett uttalande inom kommunalskattekomitén:

»Dels erbjuder kapitalplacering i fastighet den största säkerheten för kapitalets oförstörbarhet och kan därför åtnöjas med mindre ränta, dels utgör fastigheten ett förmögenhetsobjekt, som oberoende af på detta nedlagdt arbete stiger i värde i jembredd med landets växande befolkning och samhällets, förnämligast samfärdsmedlens utveckling. Dessutom medför egandet af fastighet vissa sociala förmåner, hvilka utom den, som innefattas i rättigheten att med andras uteslutande fritt förfoga öfver en del af landets jord, mycket väl motivera, att en särskild skatt erlägges därför.»

Kommer krafvet på jordbruks taxering för »verkliga» inkomster, såsom en del yrkar, med upptaxering af värdet af bostad, vedbrand och naturprodukter samt jordbrukarens eget arbete och ränta å inventarier m. m., så torde man nog vilja justera de nu gjorda lindringarne för fastighetsbeskattningen. Man glömmar så lätt, att fastighetsegaren i den nu utgående bevillningen och än mera i kommunalskatten — hvilka båda utgå för fastighetens hela taxeringsvärde, äfven om detta är i de flesta fall belånadt till mer än 50 procent — redan har en tillräckligt hög förmögenhetsskatt, som ej tål vid några förhöjningar.

Äfvenledes får man stundom höra, att 6 procent skulle vara för låg vinstprocent af vissa jordbruk. Säkert är, att detta mången gång är för högt, och endast med afseende på de allra minsta jordbruken, der det personliga arbetet spelar in i så väsentlig grad, kan ställa sig högre; men dessa fastigheter ligga i hvarje fall nedanför skattegräsen, och exemplet med dem bevisar ingenting.

I hvarje händelse torde det ingalunda vara lämpligt, att man i en af Riksdagen beslutad och af Kongl. Maj:t utfärdad förordning så att säga officiellt ger stöd åt en sådan uppfattning. Ordalydelsen i § 1 af instruktionen (sid. 23) synes ej vara väl vald: »Inkomst af fast egendom taxeras *icke* till det belopp, inkomsten verkligen utgjort etc.» Huru skall man gå till väga, om man med den noggrannaste uppskattning af »verkliga» inkomsten just kommer till *samma* värde som det i procent beräknade? Skall man tillämpa ordalydelsen, så får detta värde *ej* fastslås.

Regeringens förslag att låta de förordningar, som nu beslutas om bevillningen och om inkomstskatten, hänföra sig till olika år synes

komma att medföra svårigheter. Antag, att man vill göra några förändringar i gällande bevillningsförordning, t. ex. att man som svar på yrkandet om jordbrukets exakta inkomstbeskattning skulle vilja till en början införa *särskild taxering för all inkomst af skog och torfmosse*, men bibehålla sjelfva taxeringen af fastigheten med sin skogstillgång för husbehof såsom nu, huru skulle man det året förfara? Man måste verkställa 2 olika uppskattningar och föra 2 längder, så snart Riksdagen vidtager principiella ändringar i skattebestämmelserna. Eller också finge man lof att låta bevillningsstadgan gälla ej blott intill slutet af, utan ett helt år efter »det år, under hvars lopp ny bevillning af Riksdagen fastställd blifver». Kan det vara lämpligt?

Billigheten kräfver, i synnerhet då skatten skall uttagas progressivt, att för uttarrenderad fastighet ej hela afkomsten af jorden upptages såsom *jordegarens* vinst. Det är uppenbarligen högst sällsynt, att jordbruket kan gifva sex procent på taxeringsvärdet, och sker detta, så ingår helt visst deri värdet af bostad med vedbrand samt ränta å inventarier och förlag, som tillkommer arrendatorn. Det synes därför vara på sin plats, att af den för jordbruksfastighet beräknade inkomsten tillbörlig del deraf ($\frac{1}{3}$ -del eller 2 procent af taxeringsvärdet) anses drabba arrendatorn vid taxering till inkomstskatt.

I sammanhang härmed kan man framställa spörsmålet, hvem som skall betala skatten, då det i flertalet arrendekontrakt förekommer, att arrendatorn skall betala »alla onera». För att, så långt görligt är, rätt genomföra skattefördelningen, hade det varit lämpligt att i bevillningsförordningen införa ett stadgande att åsätta hvarje torp till ett hemman särskildt taxeringsvärde, *så snart egaren uppger särskildt dithörande område*. Dagsverkskyldigheten har alltmera kommit ur bruket och torparen är numera i de flesta fall jemställd med arrendator. Det händer stundom, att hufvudgården är utarrenderad till en arrendator, men godset i öfrigt (= torpen) utlemnade till andra, som ej hafva med hufvudarrendatorn att skaffa. Som det nu är, får den senare draga hela skattebördan ensam eller åtminstone den kommunala, der som jordegaren sjelf erlägger bevillningen.

Vid öfvergången till nya bestämmelser torde det vara i sin ordning att göra dessa så litet motbjudande som möjligt. Icke utan skäl har man nu anledning att klaga öfver våra taxeringsmyndigheters sätt att iakttaga tystnadspligten, och tidningarnes minutiösa referat af taxeringslängderna — om de nu ej kunna stäffas — torde nog väl mycket

vitna om lusten att intränga på privatlivets område. För affärsmän kommer den nya deklarationspligten helt visst ofta att framstå som ett svårt tvång, och det synes vara en berättigad fordran, att full förvisning kan råda derom, att den påbjudna tystnadspligten ej skall visa sig illusorisk. Statens fordringar på rättvis taxering torde blifva fullt tillgodosedda, om deklarationen sker hos någon enda af de taxeringsmyndigheter, som nu hafva med samma taxering att göra, och man kan tänka sig en anordning, hvarigenom man medelst deklaration hos Konungens befallningshafvande eller öfverståthållarembetet fullständigt skulle kunna uppnå målet utan några verkliga eller befarade risker. Skulle mot förmodan i praktiken kunna påvisas några ogynsamma verkningar af detta, nå väl, då tar man gifvetvis bort det efter att tills vidare haft det som öfvergångsstadgande.

I vår hittills gällande skattelagstiftning har gått som en röd tråd, att dubbelbeskattning ej får förekomma. Om detta har ansetts rättvist, så länge man rört sig med ett proportionellt skattesystem, synes det vara minst lika berättigadt, då man öfvergår till den progressiva beskattningen. Frågan om bolagens taxering hör till detta område. Svårigheten att i hvarje fall få beskattningen att träffa den enskilde aktieägaren är påtaglig, hvarjemte den kommunala beskattningen fordrar, att sjelfva bolaget blir taxerad, der dess verksamhet bedrifves. Kongl. Maj:t föreslår nu i likhet med komiterade för undvikande af dubbelbeskattning ett afdrag af 4 procent för alla bolag, vare sig utdelningen nu varit denna eller den varit större eller mindre. Rättvisan häri synes omtvistlig; man synes uppenbarligen hafva sökt efter ett billigt medeltal. Men då erbjuder sig jembörelsen med den hittills stadgade och nu bibehållna rätten för industri och annan verksamhet att beräkna afdrag för hyresvärdet af använd »annan fastighet» efter 5 procent. Dessa 5 procent beskattas nemligen på annat sätt, men lika rättvist synes det, att aktier, som på annat håll beskattas, egde samma rätt. Och så länge den högsta »lagliga» räntan är angifven till 6 procent, synes man med fullt fog kunna välja till och med denna siffra som maximum vid afdrag för aktier. Det är ej länge sedan man vid aktiebelåning måste betala 7 procent disconto. Och att fordra, det industripapper (aktier) böra gifva 6 procent, är nog ej för mycket. Risk finnes ju alltid i många bolag att ej få utdelning hvarje år eller också reducerad sådan. Rättvisa åt alla håll, se der lösen, om man vill vinna respekt för lagen. Att man ej träffar med taxering hvarje inkomst, kan vara förlåtligt, liksom det är ett faktum, att ej hvarje brott blir upptäckt eller be-

straffadt; men man måste undvika att skrifva lagar så, att de lätteligen kringgås eller att de rent af inbjuda till öfverträdelser — detta blir i mycket lagstiftarens fel.

Att 4 procents afdrag blifvit valdt af komiterade, föreställer jag mig vara en reminiscens från kommunalskattekomiténs förslag, men detta utgick från en proportionel och ej från en progressiv skattemetod. Man torde, om ock med modern uppfattning om de fördelar, som verksamhets bedrivande i bolag medför, ej böra utkräfva någon väsentlig dubbelbeskattnng, och i alla händelser åtminstone medgifva ett rimligt afdrag intill 6 procent de år, som aktieutdelningen belöper sig härtill eller mera. Gör man en jemförelse och anser inteckningshafvare i fastighet likställda med kommanditlottegarne i en bank, så fins väl ej något skäl, hvarför i den ena affären skall medgifvas afdrag för hela inteckningsräntan upp till 6 procent, men lottegarne i banken ej vara berättigade till mer än 4 procents afdrag.

I fråga om eftertaxering torde oriktig deklaration böra medföra skyldighet att inom 5 år svara för hvad som undandragits i skatt, ej blott till staten, utan äfven till kommunen och stadgande derom införas i denna förordning, som innehåller bestämmelserna om deklaration.

Med stöd af det anförda vågar jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta följande ändrade lydelse i Kongl. Maj:ts proposition angående en inkomstskatt för år 1903:

§ 9. Vid taxering af inländska aktiebolags och enskilda bankbolags inkomst må afdrag ske för ett belopp, motsvarande utdelningen till aktieegarne intill högst sex procent å inbetaldt kapital.

Såsom inbetaldt — — — — gjordt tillskott.

§ 10. Skyldighet att erlægga — — — — — understiger 1,000 kronor.

Uppgår denna inkomst till 1,000 kronor, men icke till 2,000 kronor, äro 800 kronor, uppgår den till 2,000 kronor, men icke till 3,000 kronor, äro 600 kronor, och uppgår den till 3,000 kronor, men icke till 4,000 kronor, äro 400 kronor fria från skatt.

Uppgår inkomsten till 4,000 kronor — — — — —
— — — bortfaller.

§ 12. 1:o Skatt enligt denna förordning för inkomst af fast egendom erlägges af dem, som det år, då inkomsten taxeras, påföres fastighetsbevilning för egendomen;

dock att för utarrenderad jordbruksfastighet en tredjedel af det som inkomst beräknade beloppet påföres arrendatorn,

och att, med tillämpning — — — — —
för sistnämnda slags inkomst.

§ 20. 1 mom. Skyldige — — — kontroll, samt
b) annan skattskyldig, som nästföregående år taxerats för eller åtnjutit minst 2,000 kronors sådan inkomst, som enligt denna förordning bör till inkomstskatt slutligen taxeras, eller minst 1,000 kronors behållen inkomst af kapital.

2 mom. En hvar — — — — — dylik uppgift.

§ 21. Uppgift, som — — — kapital och arbete, dels ock de afdrag för utarrenderad jordbruksfastighet samt för skuldränta och förlust, som han yrkar att få tillgodonjuta vid taxeringen.

Uppgift enligt 20 § 2 mom. — — — — —
återförsäkringspremier.

§ 24. (torde kunna utgå, står i 19 § och kungöres årligen).

§ 28. De i 21 och 25 §§ — — — — — är bosatt.

Uppgift, som aflemnas till öfverståhållareembetet eller Kongl. Maj:ts befällningshafvande, kvarstannar hos samma myndighet till pröfningsnämndens sammanträde, men skall dessförinnan vederbörligen granskas af kronoombud hos pröfningsnämnden och resultatet af denna granskning så fort ske kan meddelas till bevillningsberedningens ordförande.

Särskilda anvisningar till ledning vid inkomstskatt-taxeringen.

1:o).

Inkomst af fast egendom.

Inkomst af fast egendom fastställes, oafsedt om
behållningen af fastigheten varit större eller mindre
eller — — — — —
i oförädladt skick.

Stockholm den 15 februari 1902.

Ernst Lindblad.